

Himlen

Av Martinus Martin OCD

Ibland frågar människorna vad himlen är. Vi kanske kan finna något av svaret hos barnet, som utan tvekan skulle titta uppåt mot himlen och peka. Vi förståndiga vuxna småler väl åt en sådan reaktion, men vid närmare eftertanke visar det sig att den egentligen inte är så dum. När en människa nämligen pekar uppåt visar hon inte på det som är ovanpå i rumslig bemärkelse, utan på det som överstiger henne, är upphöjt. Om jag ytterligare frågar barnet om himlen svarar det troligen: "Himlen är där Jesus bor." Finns det en bättre definition än detta? Himlen är där Gud bor.

För evangelisten Matteus är Guds rike och himmelriket synonyma begrepp. Där Gud är med hela sitt väsens härlighet, där är himlen. Himlen omger oss därför på alla sidor och lever i oss, eftersom Gud är överallt, obunden som han är av tid och rum. "Guds rike är inom er", sade Jesus (Luk 17:21). Men än så länge är denna verklighet fördold för våra ögon. Vi kan inte se himlen utan lever i tro på den. Att Jesus for upp till himlen efter sin uppståndelse betyder att han som den förste av sina bröder har trätt in i Guds närvaro och öppnat den för oss. Jesus har älskat oss så gudomligt djupt att han inte ville behålla himlen för sig själv utan skänkte den till oss.

Det var hans sändning, Jesus kom till jorden för att ge oss himlen. I honom har Gud vänt sitt ansikte mot oss och öppnat sitt innerliga treeniga liv för oss. Han väntar på oss för att ta emot oss i sin härlighet. Vi kan komma till honom och se med trons ögon, när som helst. Vi kommer aldrig för tidigt. Gud bär oss genom det jordiska livet till himlen, eller rättare sagt: han bär oss genom detta livet med himlen i vårt hjärta. Det är vår tro som gör att vi kan erfara detta som en verklighet i vårt liv.

Att tro betyder nämligen inte att vi på ett intellektuellt sätt accepterar övernaturliga sanningar. Det innebär mycket mer än så. Tron är inte heller en enstaka företeelse utan ett sätt att vara och leva. Att leva är i sin tur att se och smaka, att förnimma och känna. En djupt troende människa ser allting med trons blick, som förmår tränga igenom tillvarons ytskikt. Hon ser himlen, smakar och förnimmar himlen på trons vis, dvs. beslöjat, liksom "i en gåtfull spegelbild" (1 Kor 13:12).

Det är först hemma i himlen som vi skall skåda ansikte mot ansikte, utan någon som helst slöja. Att leva i himlen innebär att se och åter se men också att älska och åter älska. Att se betyder att älska och äga. Det innebär fullkomlig gemenskap, öppen närvaro och samvaro, ett ömsesidigt meddelande och överlämnande. I himlen skall vi också lära känna, som vi nu själva är kända av Gud. Vi skall verkligen äga Gud helt och dela hans liv. Johannes skriver i sitt första brev: "Vi vet dock att när han uppenbarar sig, kommer vi att bli lika honom, ty då får vi se honom sådan han är" (3:2).

Himlen är en ändlös närvaro, en total kärlekens samvaro som uppfyller människans innerligaste önskedröm, över alla förväntningar. Tidens gissel, alla olika slags begränsningar och den fest som har ett slut, skall inte mer finnas till. Våra mänskliga ord skall förstummas. "I himlen förstår man varandra utan att tala", skrev Teresa av Jesus med anledning av en vision hon fick. "Redan här i livet tycks två människor som mycket älskar varandra och har god fattningsförmåga förstå varandra utan några yttre tecken, bara genom att se på varandra" (*Boken om mitt liv* 27,10)

Där blir vårt seende kärlekens fullödiga kommunikation. Det skall återspegla hela vårt innersta. Då är vi inte längre en gåta för oss själva och varandra, utan vi ser med klar, öppen blick och är liksom genomskinliga för varandra. Jesus sade: "Kroppens lampa är ögat. När ditt öga är ogrumlat får hela din kropp ljus" (Luk 11:34). I himlen är vårt öga helt friskt, så att vår kropp blir helt och hållet uppfyllt av ljus. Den kommer därför aldrig mer att avskärma vårt inre. I stället kommer den att vara en helt förändligad förmedlare av själens innerliga salighet och frid.

Att leva är att se

Nu kan någon undra om de saligas skådande blick verkligen tillfredsställer deras allra djupaste förväntningar och längtan? Kan den lyckliggöra någon för evigt? Vi får svara ett tveklöst ja, för det är ju ett faktum att det i varje människa lever en nästan omätlig längtan efter att se. Hon vill se skönheten: ett vackert landskap, bergen, havet, den älskades ansikte osv. Hon vill se, inte bara med en hastig blick som en turist som vill utöka sin samling diabilder, utan inträngande, kontemplativt stilla och koncentrerat.

Hon hungrar efter skönheten, inte bara den skönhet som speglar sig i människor och ting utan framför allt skönheten själv. Hon vill se utan någon slöja, var och vila i sin blick, mottagande och närvarande. Människan vill se dem hon älskar, hennes blick vill hålla kvar dem, fångsla dem och samtidigt låta sig fångslas av deras blick.

Ett litet barn vill se sin mor. Föräldrarna ser på sitt barn i vaggan och tiger, uppfyllda av glädje. En pojke vill se sin flicka, en kvinna sin man. Vänner är lyckliga när de återser varandra och när de skiljs åt säger de: "Vi ses." Om vi älskar vill vi se den älskade. Kärleken vill se, djupt och stilla. "Låt mig se ditt ansikte", säger brudgummen i Höga Visan (2:14) och på ett annat ställe: "Du har tagit mitt hjärta med en enda blick" (4: 9).

När vi hyser sympati för någon säger vi: "Jag har ett gott öga till honom", och när vi inte tycker om någon: "Bort från mina ögon, ur min åsyn". När vi träffar en människa lägger vi först märke till hennes ögon. Helt spontant söker vi först ögonkontakt med henne. Det är ju ögonen som uttrycker människans personlighet och inte för inte kallas de själens spegel. Ögonens tysta språk är det djupaste och rikaste språket. Den som ser bättre lever intensivare, och den som lever djupare ser också fullkomligare. "Att se. Man kan säga att hela livet består i det", sade Teilhard de Chardin. Människan vill se och bli sedd.

Synen kommer även i himlen att ha en stor betydelse. Vi kommer inte bara att se med vår själs blick utan med vår förhärligade kropps ögon. Hela vårt väsen skall vara ett enda skådande. Här på jorden kan vi se en människa så att vi glömmer Gud, men där är det omöjligt. I himlen blir det så helt uppenbart att den skönhet som strålar ut från människans förklarade kropp bara är en liten stråle från själva solen, Gud. Det är honom vi kommer att se i alla och allt. Då vi verkligen också skådar Gud, ser vi samtidigt våra kära i Gud och hur han lever i dem.

Nu kan vi inte se alla som vi älskar på samma gång. För att kunna se den ene måste vi skiljas från den andre. Sedan finns det så många andra som vi aldrig kan se och därför inte heller älska. Men i Gud kommer vi att se och älska alla dessa. Tillsammans med honom kommer vi att glädjas över allas förening med honom, hänryckta i en evig extas. Vi lever då, var och en på sitt unika individuella sätt, i en helt öppen och kärleksfull gemenskap där vi fullkomligt skall kunna förverkliga vår längtan efter att älska. Vi skall leva i en öppen närvaro tillsammans med alla som besjålas av samma gudomliga liv.

Äntligen ser vi då oss själva och varandra som vi verkligen är, älskade och förhärligade i honom som är vårt liv, vårt ljus, vår skönhet. Det är då slut på det ytliga och fragmentariska sättet att se på varandra, och vi kommer att få den fullständiga insikten som fördriver allt främlingskap och all ensamhet. Gud ger oss denna öppna och eviga närhet som en kärleksgåva till varandra.

"Vår himmelska Fader vill att vi skall vara seende människor", skrev den flamländske mystikern Ruusbroec. Det jubel det saliga skådandet i himlen kommer att framkalla är utan gräns.

När Jesus berättade för sina lärjungar att han skulle gå bort och bereda plats för dem, sade Tomas, som alltid ville ha garantier: Herre, vi vet inte vart du går. Hur kan vi då känna vägen? " På detta svarade Jesus som vi vet: "Jag är vägen, sanningen och livet". Filippos, som var lite häftig och rak på sak ville ha en snabb lösning. "Herre", säger han, "visa oss Fadern, det är nog för oss."

Hans ord är egentligen en bön om att se himlen. Det är inte lite Filippos begär, att se Fadern! På denna hans bön svarar så Jesus allvarligt och med eftertryck: "Den som har sett mig har sett Fadern" (Joh 14:1-9). Jesus låter honom alltså förstå att han redan ser himlen; i Jesus blir nämligen Fadern fullt synlig och närvarande. Den som ser Jesus blickar redan in i himlen.

"Att se Gud", det är ett framtidsperspektiv som redan nu är närvarande i vår tro och som inspirerar allt vi är och gör. Om vi nämligen låter oss drivas av Guds Ande, han som ber i alla de människors hjärtan som älskar Jesus: "Jag vill se Jesus." Ju mer någon älskar honom, desto starkare är också hans längtan efter att se honom. "Min Herre och min Brudgum, den efterlängtade stunden är kommen. Det är tid att vi ser varandra, min Älskade och min Herre", sade Teresa av Jesus på dödsbädden.

Den som lever i denna längtan ser redan något av himlen i allt vad som händer, i både viktiga och mer obetydliga händelser i livet. Här på jorden får han en försmak av vad det innebär att se Jesus, och han ropar till Gud i sin väntan på att Gud skall göra honom till son och befria hans kropp (jfr Rom 8: 23). Detta ger honom kraft och mod att bära korset, i vetskap om att hans lidande i denna tid ingenting betyder mot den härlighet som skall uppenbaras och bli hans (jfr Rom 8:18). Denna starka längtan efter himlen finner vi framförallt hos Jesu käraste vänner: helgonen.

Förtrollad av himlen

Ett frapperande exempel på detta är Thérèse av Jesusbarnet. Vi kan påstå att tanken på himlen förtrollade henne. En händelse i hennes tidiga barndom uttrycker så att säga hela hennes längtan efter himlen. Det var när hon på kvällarna promenerade med sin pappa och betraktade stjärnorna. Hon blev förtjust i dem, särskilt i en grupp stjärnor som hade formen av ett T.

Hon skrev i detta sammanhang: "Jag utpekade detta för pappa och sade att mitt namn stod skrivet på himlen, och då jag inte ville se något mer av den dystra jorden bad jag honom leda mig så att jag inte behövde se efter var jag satte fötterna" (*Själviografiska Skrifter*, s. 42). Det första ordet hon kunde läsa var för övrigt: himlen. Hon önskar sin far och mor döden, eftersom man måste dö för att komma till himlen (*ibid.* s. 21–22). Hon skrev: "Mitt hjärta upplevde den jordiska landsflykten, jag trängtade efter himlens eviga vila, efter söndagen utan afton i fäderneslandet" (*ibid.* s. 42).

Denna längtan efter himlen följer henne livet igenom. "Tanken på himlen utgjorde hela min lycka. Hoppet att få komma till himlen fyllde mig med jubel" (*ibid.* s. 189). Hon vill komma till himlen för att se Jesus. När hon sjuk i tuberkulos på långfredagen 1896 för första gången kastar upp blod, skrev hon: "Jesus ville ge mig hopp om att snart få se honom i himlen. Å vilket ljuvt minne" (*ibid.* s. 188).

Thérèse ville se Jesus för att älska och åter älska honom. Hon hade ett så trofast hjärta att när det en gång älskat djupt, så älskade det för alltid. Det var med detta sitt trofasta hjärta som hon ville älska Jesus: till vanvett och lidelsefullt, som hon uttryckte det. Hon citerar ett ord ur en dikt av Johannes av Korset: "Blott älska är det verk som jag nu övar" (*ibid.* s. 156). Kärleken var hennes himmel och den befann sig redan i hennes själ. Det var där Thérèse och Jesus sedan länge hade betraktat och förstått varandra.

Vi kan alltså hävda att hela Thérèses liv bokstavligen var en pilgrimsfärd till himlen för att se Jesus och för att fascineras av hans blick. Denna gudomliga blick renar och förtär alla hennes brister, som elden förvandlar allt till sig (jfr offerakten till den barmhärtiga kärleken). Eftersom Thérèse levde för att se Jesus, kan vi ana något av hennes svåra lidande under det sista året. Hon genomgick då en troskris, som liksom stängde himlen för henne. Det var något i henne som tvivlade på att det överhuvudtaget fanns en himmel, och som sade att det efter döden bara fanns en intets natt.

Det var en luttringens tid för hennes tro. Hon skrev: "Jag ilar till min Jesus och säger att jag är beredd att utgjuta mitt blod till sista droppen för att bekänna att det finns en himmel" (*ibid.* s. 191). "När jag sjunger om himlens glädje, känner jag ingen glädje, ty jag sjunger bara om det jag vill tro" (*Ibid.* s. 192). Detta sista, "jag vill tro", skrev hon med stora tryckbokstäver. Den mörka natten förmådde inte utsläcka trons och kärlekens ljus.

Himlen är att se

Himlen, det är att evigt skåda. Teologin talar om himlen som en "visio beatifica", en salig åskådning. Att skåda Gud. Att skådas av Gud. I lyckliga ögonblick kan vi ibland här på jorden hänföras av människor som vi älskar och beundrar. Så skall vi, och ännu mer, hänföras av Gud. Det finns ingen fruktan heller för att denna lycksaliga hänryckning, denna kärlekens extas, skall gå förbi.

I himlen tar man inte avsked av varandra, frågar inte efter klockan. Vi lever i evig och fullkomlig åskådning. Sedan min blick renats från syndighet och befriats från all jordisk tröghet, skall den förenas med Guds blick. Då uppfylls den bön Jesus bad innan han lämnade sina lärjungar: "Jag ber att de alla skall bli ett och att liksom du, Fader, är i mig och jag i dig, också de skall vara i oss" (Joh 17:21).

I första Moseboken läser vi att Gud sade: "Låt oss göra människan till vår avbild, till att vara oss lika" (1:26). Även människans lycka i himlen skall vara en avbild av Guds lycka. Vår lycka skall bli lik Treenighetens lycka. Guds himmel består i att Fadern skådar sin gudomliga avbild i Sonen, han som för all evighet är liv av Faderns liv. Sonen skådar i sin tur Fadern, och det är ett absolut livsvillkor för honom.

Han kan inte göra något annat än skåda sin Fader. Däri ligger hela hans existens. Detta ömsesidiga skådande är buret, drivet och besjälavet av en sådan överflödande kärlek att deras blick sammansmälter i den helige Ande. Den helige Ande är Faderns och Sonens himmel, deras ömsesidiga kärleksblick, deras liv.

En svag avglans av denna realitet får vi bevittna vid ett barns födelse. Barnet är föräldrarnas himmel, frukten av deras kärlek. Barnet är liv av deras liv, dess ögon återspeglar deras ömsesidiga blick. Vi är skapade till Guds avbild, till att vara honom lika. Vi är skapade för att se, såsom Gud ser sig själv i Treenigheten: Fader, Son och helig Ande. Vi är skapade för att se i denna Guds himmel. Tillsammans med Fadern skall vi se Jesus. Tillsammans med Jesus skall vi se Fadern. Vår blick skall sammansmälta med deras blick i den helige Andes kärlek.

Vår djupaste bestämmelse ligger i detta: att låta oss ses av honom som älskar oss, och själva se med denna kärlekens blick på honom och våra medmänniskor. Vårt liv är en övning i detta, vilket ger allt vi är och gör en mening.

En kristen lever för att se. Han säger med bruden i Höga Visan: "Jag låg och sov, dock vakade mitt hjärta" (5:2). Detta hans hjärta älskar nämligen och vill ingenting annat än se den älskade. Det ropar ständigt: "Visa mig Jesus." Det ropar efter himlen. Det vakar för att förhålla sig seende och närvarande och säger med psalmisten: "Jag skall skåda ditt ansikte i rättfärdighet. När jag vaknar, vill jag mätta mig av din åsyn" (Ps 17:15).

Det berättas i Johannesevangeliet om hur två av Johannes döparens lärjungar följde efter Jesus och han vände sig om och frågade dem vad de sökte. De svarade då: "Rabbi, var bor du?" Svaret löd: "Följ med och se!" De gick då med honom och såg var han bodde och stannade hos honom den dagen. Vi följer också Jesus tätt i spåren, fast vi inte kan se honom ansikte mot ansikte som de första lärjungarna, utan liksom på ryggen.

Vi följer honom i tro och hopp. Jesus skall vid vårt livs slut vända sig om och ställa den för oss sista och avgörande frågan: "Vad söker ni?" Jag hoppas att vi alla då med en omätlig längtan skall svara: "Rabbi, var bor du?" och få höra Jesus säga: "Följ med och se!" Då skall vi få se var han bor, i härlighet hos sin Fader, och vi skall få stanna hos honom den dagen, en dag utan afton. Då får vi se Jesus sådan han är (jfr 1 Joh 3:2), i en öppen närvaro.